

Gymnasiet – IDAs hovedbudskaber

Udfordringer

Siden gymnasireformen i 2005 har STX trods succes taget en lidt uheldig drejning:

- Andelen som forlader gymnasiet med de faglige niveauer, der skal til for at starte på en typisk ingeniøruddannelse, er faldet markant.
- Der er en tendens til, at elever vælger studieretning og valgfag for at maksimere deres karaktergennemsnit i stedet for at opnå de rette studiekompetencer.
- På en del videregående uddannelser oplever underviserne, at de nye studerendes faglige forudsætninger er blevet ringere.
- Særligt forlader mange gymnasiet uden tilstrækkelige matematikkundskaber.

Der er behov for:

- Et mere ambitiøst gymnasium, hvor flere når et højt fagligt niveau – ikke mindst inden for matematik og naturvidenskab.
- At flere forlader gymnasiet med de fag, der er nødvendige for optag på videregående uddannelser. Fokus skal ligge på at sikre mat. A, fysik B og kemi C.
- Matematikfaget må opprioriteres, der er behov for flere ressourcer – i form af ekstra undervisningstimer.
- At rammerne for STX justeres, så det bliver andre fagkombinationer, der tilbydes.
- HTX er en meget velfungerende uddannelse. Den kan styrkes yderligere ved at åbne for nye fag på højt niveau, som peger i retning af et teknisk- natuvidenskabeligt arbejdsmarked.

Ministerens temaer

Valget af ungdomsuddannelse – krav til faglige forudsætninger

Gymnasieuddannelserne skal være krævende, og det skal kommunikeres klarere til eleverne i folkeskolen.

- Der bør som udgangspunkt kræves mindst 4 i både matematik og dansk for at starte på de gymnasiale uddannelser.
- Elever, der ikke opfylder dette krav, bør dog have mulighed for en optagelsesprøve eller en individuel vurdering.

Hf-uddannelsen

- Det kan give god mening at gøre op med den eksisterende HF-uddannelse
- Men det skal ikke være en forberedelsesskole, der ikke giver adgang til universiteter. MVU er vigtige uddannelser, til fx lærer og diplomingeniører, som vi gerne vil have, at flere dygtige unge til at søge ind på. Det kan gå ud over disse uddannelsesstatus, hvis der laves en genvej, der kun gælder til dem.

Faglighed og almindelig dannelse

- Der er behov for centralt at udvikle indholdet i en række fag i samarbejde med de videregående uddannelser og for at tilpasse fagenes eksamener til dette.
- Særligt matematikfaget skal styrkes. Det kunne eksempelvis ske ved at hæve timetallet for matematik C med 25 timer, således at det ligesom Idræt C får 150 timer.

Overgang til videregående uddannelse

Flere skal have en teknisk-natuvidenskabelig uddannelse og derfor forlade gymnasiet med mindst mat. A, fysik B og kemi C. Det kræver en indsats ifht. de mulige fagkombinationer på STX. IDA peger på at man kan overveje at:

- Genindføre kravet om et natuvidenskabeligt fag på B-niveau.
- Kemi C gøres obligatorisk for alle på STX.
- Skabe en binding mellem mat. A og fysik B.
- Skabe et grendelt studieretningsgymnasium.
- Give gymnasierne økonomisk incitament til at skabe et bedre match mellem studenternes kompetencer og samfundets behov.

Rammer for kvalitetsudvikling

Det er vigtigt, at der er et apparat, så man for hver enkelt uddannelsesinstitution, kan følge udviklingen i:

- Elevernes kompetenceniveau i centrale fag.
- Vilklårene for at lærerne kan tilbyde kvalitetsundervisning.

IDA'S BUD PÅ ET BEDRE GYMNSIUM

Gymnasieuddannelserne har med den nuværende ordning været en succes. Sådan forstået at tilgangen til gymnasiet har været stigende, og siden 2005 er antallet af studenter steget med 42 procent, så det i 2014 var 62 procent af en årgang, der fik en studentereksamen.

Men successen har en bagside, som er relativt bredt anerkendt og under overskrifterne:

- **Valget af uddannelse og faglige forudsætninger** – for mange med svage forudsætninger kommer i gymnasiet
- **Fagligheden er truet** – videregående uddannelser peger på ringere fagfaglige forudsætninger hos studenterne
- **Overgangen til videregående uddannelse** – for mange udnytter ikke deres studentereksamen til at læse videre og for mange behøver GSK for at starte.
- Der mangler **rammer for kvalitetsudviklingen** og redskaber til at følge den.

Fakta om gymnasiets udfordringer

Valget af uddannelse og faglige forudsætninger

Et stigende antal unge vælger gymnasierne trods blandet faglig baggrund og motivation for videreuddannelse – og færre vælger en erhvervsuddannelse. Andelen af de optagne gymnasieelever, der havde et

karaktergennemsnit blandt de laveste 25 pct. i 9. klasse, steg således fra 10 pct. til 14 pct. i perioden 2008-2014.

Der er indikationer på, at for mange unge vælger en gymnasial uddannelse uden at have faglige forudsætninger eller motivation til at fortsætte på en videregående uddannelse.

Det betyder bl.a., at en del efterfølgende tager en erhvervsuddannelse eller slet ikke opnår en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Fagligheden er truet

Stigningen i optaget gennem de seneste år har betydet en øget spredning i elevernes faglige forudsætninger ved påbegyndelsen af uddannelsen.

Bestemte fag og fagområder vurderes at have særlige udfordringer herunder naturvidenskabelige fag. Det gælder specielt faget matematik, hvor omkring 20 pct. af eleverne ikke består den skriftlige prøve på B-niveau. Ligeledes er studenternes sproglige kundskaber i dansk og fremmedsprog en udfordring.

En IDA-analyse fra 2014 afdækker underviserne på videregående teknisk/naturvidenskabelige uddannelsers vurdering af de forudsætninger, som de studerede kommer med fra gymnasiet. Og som det fremgår af tabellen nedenfor, er det gået markant tilbage de seneste 5 år. Analysen bekræfter også at særligt matematikforudsætningerne er blevet ringere.

De studerendes faglige forudsætninger, når de begynder på studiet

Udvikling de seneste 5 år	Procent
Markant bedre	1
Bedre	5
Uændret	30
Dårligere	35
Markant dårligere	9
Ved ikke	21
I alt	100

Kilde: Medlemsundersøgelse blandt undervisere på videregående uddannelser, 2014. "Hvilke forandringer har du oplevet inden for de seneste 5 år på dit studieområde, hvad angår de studerende faglige forudsætninger, når de begynder på studiet?"

Overgangen til videregående uddannelse

Overgangstiden til de videregående uddannelser er lang. Knap 30 pct. af studenterne påbegynder ikke en videregående uddannelse inden for 2 år.

Samtidig er det en udfordring, at færre med den seneste gymnasireform, som slog igennem ved studentereksamen i 2008, vælger de studieretninger og valgfag, som sikrer dem den klassiske ABC-fagkombination (matematik A, fysik, B og kemi C), der giver dem adgang til typiske ingeniøruddannelser.

Udvikling i andelen med fagkombinationen mat. A, Fysik B og kemi C siden sidste gymnasireform (2007)

	2007	2008	2013
Alle	29%	21%	21%
HF	0%	0%	0%
HHX	0%	0%	0%
HTX	71%	77%	76%
STX	44%	27%	27%

Som det ses af figuren, skyldes den uheldige udvikling alene STX. Og går man ind og kikker på de enkelte fag, kan man se, at for at vende billedet, skal flere vælge matematik A og særligt fysik B.

Studenter (STX) med de enkelte niveauer

	2007	2013
Mat. A	46%	39%
Mat. B	24%	40%
Fysik B	49%	26%
Kemi B + Biotek A	7%	24%

Selv om matematik B er adgangsgivende til en del uddannelser, så åbnes døren til en hel del flere uddannelser med den klassiske ABC-fagkombination.

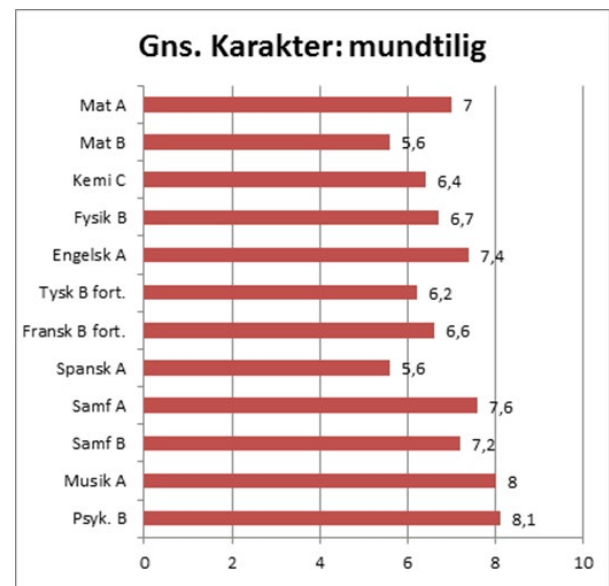
Antal videregående uddannelser, man kan optages på med udvalgte fag

Fagkombinationer	Uddannelser
Obligatoriske stx-fag + kemi C	194
Obligatoriske stx-fag + kemi C + matematik B	243
Obligatoriske stx-fag + kemi C + matematik A	258
Obligatoriske stx-fag + kemi C + matematik A + fysik B	316

Når færre forlader gymnasiet med de fag, som de skal bruge på de videregående uddannelser, kan det skyldes en blanding af følgende forhold.

Studentereksamensgennemsnittet er meget afgørende for elevernes fremtidsmuligheder. Der er stor valgfrihed ifht. studieretninger og nogle fag opleves som sværere end andre. Figuren herunder bekræfter, at eksamensgennemsnittet faktisk varierer en del fra fag til fag. Og det er særligt andre fremmesprog end engelsk samt de naturvidenskabelige fag som rammes af dette.

Karakterer i udvalgte fag (STX) 2015

Når STX i mindre grad sikrer, at studenterne har adgangsforudsætningerne til ingeniøruddannelserne rammer det hårdt da, STX leverer langt den største af studenterne. I dag er det således sådan, at 11% af STX-studerne starter på en teknisk-naturvidenskabelig uddannelse, mens det er hele 30% af HTX-studerne.

Søgning og fødekæde til Tek/Nat-uddannelser

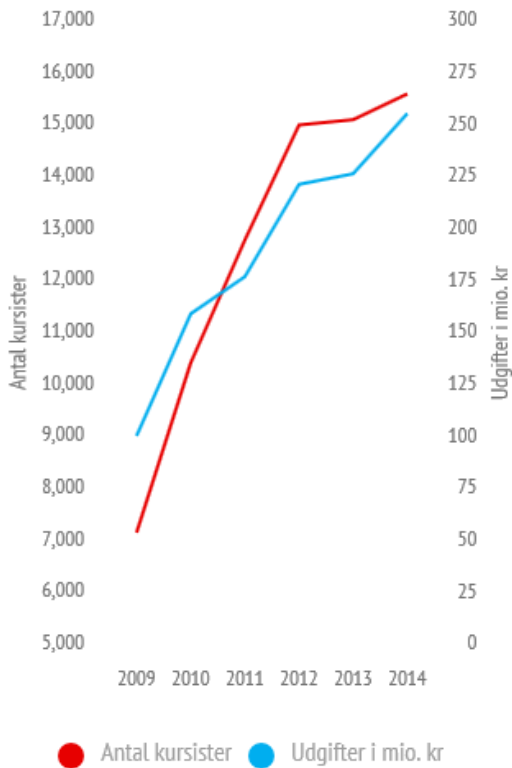
	Søgning direkte fra grundskolen, 2015	Fødekæde til Tek/Nat-uddannelser ¹
STX	63%	11%
HHX	19%	2%
HTX	10%	30%
HF	7%	3%
Total	100%	10%

Kilde: EVA 2015

¹ Andel der to år efter gymnasiet er i gang med en Tek/Nat-uddannelse (AE-analyse, 2013)

Når for få tager de nødvendige fag i gymnasiet giver det store omkostninger til gymnasiale suppleringskurser.

Gymnasiale suppleringskurser – GSK

Kilde: www.dea.nu 7. januar 2016

Udgifterne til gymnasiale suppleringskurser er fra 2009 til 2014 vokset drastisk - med 149% (DEA). De tre største fag for gymnasial suppleringer er matematik, fysik og kemi, der samlet tegner sig for omkring tre fjerdedele af kursisterne. Og her er matematik langt det største fag.

Rammer for kvalitetsudviklingen

Undervisningsministeren peger på:

- Der er indikationer på, at der er forskelle i kvaliteten på tværs af institutioner.
- Det er uklart, hvordan kvaliteten generelt har udviklet sig.
- Fraværet af centrale mål og løbende central opfølgning gør det mindre tydeligt for gymnasierne, hvilken retning, der skal sættes for udviklingen.

Her er det naturligvis afgørende, hvorledes man definerer kvalitet. Det må naturligt knytte sig til elevernes uddannelse både fagligt og bredere dannelsesmæssigt. Også det øvrige samfunds udbytte må spille en rolle. Da disse indikatorer ikke er lette at behandle, bør man også se på vilkårene for læring.

Befolkningens holdning

IDA har i en befolkningsundersøgelse fra december 2015 loddet stemningen blandt den brede befolkning i forhold til forandringer i gymnasiet. Analysen viser at 63% af befolkningen er enige i, at en gymnasireform bør sikre, at studenterne i højere grad får fag, der er en forudsætning for at gennemføre en videregående uddannelse.

51% er enige i, at gymnasiet bør opdeles i en matematisk/naturvidenskabelig og en humanistisk/sproglig hoveretning. 51% er kun lige godt halvdelen, men det er tre gange så mange, som synes, at en sådan opdeling, er en dårlig idé. Det skyldes at mange på spørgsmålet har svaret "hverken eller" eller "ved ikke". Og det er nok naturligt, da langt over halvdelen af befolkningen aldrig har gået i gymnasiet.

Den voksne befolknings enighed i følgende udsagn:

	Enig	Hver ken eller	U- enig	Ved ikke	I alt
En ny gymnasiereform, bør sikre, at studenter i højere grad vælger de fag, der er en forudsætning for at gennemføre en videregående uddannelse (f.eks. matematik på højt niveau)	63%	16%	13%	8%	100%
Gymnasiet bør opdeles i to hovedretninger (en matematisk/naturvidenskabelig gren og en humanistisk/sproglig gren)	51%	21%	17%	11%	100%

Svar på de fælles udfordringer

En del udfordringer er fælles for alle de 4 gymnasiale uddannelser, men når det kommer til at styrke overgangen til de videregående uddannelser, behandles STX og HTX i hver sit afsnit.

De faglige forudsætninger skal være på plads inden start

Der bør som udgangspunkt kræves mindst 4 i både matematik og dansk for at starte på de gymnasiale uddannelser. Elever, der ikke opfylder dette krav, bør dog have mulighed for en optagelsesprøve eller en individuel vurdering fra det gymnasium, som de søger ind på.

Samtidig kan man lære af ingeniøruddannelserne, hvor elevernes kompetencer i helt centrale fag som fx matematik ofte screenes allerede ved studiestart, og de svageste tilbydes et ekstra brush up forløb.

Bedre kvalitet og faglighed

IDA ønsker et ambitiøst gymnasium, hvor eleverne udfordres og skal være dygtige for at

Ingeniørforeningen, IDA

Kalvebod Brygge 31-33

DK-1780 København V

+45 33 18 48 48

bestå. De seneste års tendenser til faldende fagligt niveau hos de, der søger ind på de teknisk naturvidenskabelige uddannelser, må ruller tilbage. Der er behov for centralt at udvikle indholdet i en række fag i samarbejde med de videregående uddannelser og tilpasse fagenes eksamener til dette. Samtidig må man have blik for at det ikke skaber endnu større forskel på gennemsnitskaraktererne fagene imellem. Det kan betyde, at det faglige niveau faktisk hæves i gymnasiet med faldende gennemførelse eller søgning til følge.

Et krav om at de A-niveau fag, som de studerende alligevel skal have, i højere grad bliver en del af studieretningen, vil ikke nødvendigvis give os dygtigere studenter. Derfor bør fokus flyttes fra studieretningerne til arbejde med indholdet i fagene og til hvilke, der er obligatoriske. Også selv om færre studieretninger giver fin mening.

Flere timer til matematik

Stort set alle ser ud til at være enige om, at der er et særligt problem med faget matematik i gymnasiet. I folkeskolen får faget også ekstra bevågenhed. De tiltag bakker IDA op om. Indføres der øget adgangsbeholdning, vil det også trække i den rigtige retning. Der er imidlertid behov for allerede nu at sikre, at der er ressourcer – i form af ekstra undervisningstimer – til at løfte faget matematik.

Det kunne eksempelvis ske ved at hæve timetallet for Matematik C med 25 timer, således at det ligesom Idræt C får 150 timer.

Alternativt kan man indføre målrettede introkursusforløb på tværs af klasserne møntet på elevernes individuelle behov.

Kvalitetssikring

I takt med at uddannelsesinstitutionernes økonomi strammes, udvises der nogle steder stor kreativitet. Der er således eksempler på, at én ud af fem ugentlige lektioner i matematik udføres som forelæsning fælles for fem klasser. Selv om

Chefkonsulent

Rasmus Enemark

rae@ida.dk

det til tider kan give mening at samle eleverne på tværs af klasser, frygter vi en glidebane. Vi foreslår derfor centralt fastsatte grænser for hvor stor en del af undervisningen, der kan foregår på større holdstørrelser end 28.

STX skal tilbage på sporet

Siden gymnasireformen i 2005 har STX trods succes taget en lidt uheldig drejning på flere felter:

- Andelen som forlader gymnasiet med de faglige niveauer, der skal til for at starte på en typisk ingeniøruddannelse, er faldet markant.
- Alt for mange må efterfølgende tage et GSK indenfor i matematik, fysik eller kemi.
- Der er en tendens til, at elever vælger studieretning og valgfag for at maksimere deres karaktergennemsnit i stedet for at opnå de rette studiekompetencer.

Derfor er der behov for en reform, der giver et STX, hvor en betydelig større andel af eleverne som minimum forlader uddannelsen med niveauerne matematik A, fysik B og kemi C.

Ideer der bør overvejes

Ud over de nævnte ideer, som IDA aktivt arbejder for, kan der peges på følgende andre ideer, som måske med fordel kan indgå i en gymnasireform.

Kemi C til alle på STX

I tråd med reformudspillet fra december 2014 vil det give rigtig god mening, at et af de naturvidenskabelige fag på C-niveau obligatorisk bliver kemi. Dette fag på c-niveau optræder nemlig meget ofte som forudsætningsfag i modsætning biologi og naturgeografi.

Genindfør kravet om et naturvidenskabeligt fag på B-niveau

Frem til 2014 var der et krav om at hovedparten af stx-eleverne skulle have et naturvidenskabeligt fag på B-niveau. For at løse et problem med at stadigt flere studenter efterfølgende tog

matematik B som gymnasialt suppleringskursus, blev kravet fra 2014 lempet, således at matematik B kunne erstatte det ellers obligatoriske naturvidenskabelige fag på B niveau.

Resultatet stod ikke mål med intentionerne. Kun få procent flere har efterfølgende taget matematik B, mens langt flere har fravalgt et naturvidenskabeligt fag på B-niveau. Det skyldes at allerede i 2013 havde næsten 80% af stx-eleverne i forvejen matematik på mindst B-niveau. Og for dem betød lempelsen blot en større generel valgfrihed.

En genindførelse af kravet om, at alle der ikke har mindst 3 sprogfag, skal have et naturvidenskabeligt fag – ikke matematik – på B niveau, vil derfor give en kærkommen styrkelse af den naturvidenskabelige dannelse i stx.

Skab en binding mellem matematik A og fysik B

Skal eleverne have det optimale ud af matematik på højt niveau, er det vigtigt, at anvendelsesaspektet bringes i spil. Det kan ske ved, at eleverne også følger fag, hvor matematik på højt niveau indgår som redskab. Det mest relevante fag er fysik på minimum B niveau.

Derfor bør man overveje at binde matematik på A niveau til fysik på minimum B niveau enten for alle eller som minimum for dem, der ikke har et andet naturvidenskabeligt fag på A-niveau.

Samtidig vil denne binding også løse andre problemer. Manglende kompetencer i fysik B er nemlig et væsentligt problem i forhold til rekruttering til ingeniøruddannelserne. Et problem, der med Thorning-regeringens gymnasieudspil ville være blevet mere tydeligt, idet at udspillet formentligt ville give anledning til, at flere ville have opnået de nødvendige forudsætninger i matematik og kemi.

Et grendelt studieretningsgymnasium

Man kan overveje om det nuværende studieretningsgymnasium skal erstattes af et grenopdelt studieretningsgymnasium med en matematisk/naturvidenskabelig gren og en sproglig/humanistisk gren. Det er ikke et opgør med tanken om det nuværende gymnasiums studieretninger, men med to grene bliver der forskel på de obligatoriske fag i hver gren. Det skaber grundlag for et højere fagligt niveau i såvel de sproglige som de teknisk/naturvidenskabelige fag. Samtidigt bliver det mere overskueligt for eleverne i folkeskolen, hvordan de sikrer sig de faglige niveauer, der er en forudsætning for videregående uddannelser.

Det kan også være en anden og måske bedre måde at styrke det faglige niveau i STX på, end ved at stille krav om, at elevernes højniveaufag i større udstrækning skal være en del af en studieretning (fx AAB-kombinationen). Samtidig undgår man formentligt, at mange efterfølgende får behov for faglige suppleringskurser, da de fag og niveauer der typisk suppleres i, bliver obligatoriske på den matematisk/naturvidenskabelige gren.

Det er uproblematisk at bevare fleksibiliteten i udformning af studieretninger idet, man med hver grens obligatoriske fag sikrer, at alle får en fornuftig andel af de udfordrende fag (matematik og fremmedsprog), der i dag typisk trækker karaktergennemsnittet ned.

Denne fleksibilitet har vist sig værdifuld i forhold til etablering af studieretninger, som bringer uddannelserne tættere på erhvervslivet og er afgørende for opretholdelsen af konkurrencedygtige gymnasier i de tyndere befolkede dele af Danmark. Samtidig betyder det, at den enkelte studerende i større omfang kan få mulighed for at tone sin studentereksamen med relevante valgfag.

Da et kunstnerisk fag og samfundsfag på C-niveau fortsat skal være obligatorisk for alle, tilgodeses elever med interesse for samfundsfag og musik

bedst gennem gode muligheder for at etablere studieretninger med Musik A og Samfundsfag A på begge grene.

Giv gymnasierne incitamenter til at skabe et bedre match mellem studenternes kompetencer og samfundets behov

På gymnasierne er det eleverne, der er kunder – i den forstand, at de kan vælge mellem flere forskellige gymnasier. Og mange gymnasier befinder sig i en naturlig konkurrence om elever og dermed ressourcer. Derfor har de fokus på at sammensætte studieretninger, der fremstår interessante for potentielle elever. At nogle gymnasier i den forbindelse har mindre blik for samfundets interesse, er forståeligt nok. Det giver andre steder store udgifter til fx GSK.

Man bør derfor overveje, om det kan være en fordel at give gymnasierne et økonomisk incitament til at få flere elever igennem de fag og niveauer, der oftest er anledning til gymnasial suppleringskursus. Det kan måske være et attraktivt alternativ til en stærk begrænsning af hvilke studieretninger, der må udbydes.

HTX: Gør en god uddannelse endnu bedre

HTX har stor succes med at skabe sammenhæng mellem teori og praksis og udnytte en tværfaglig tilgang til løsning af virkelighedsnære problemer. Eleverne introduceres til en arbejdsform, som er tæt på den, der anvendes på mange ingeniøruddannelser, og som også senere er dagligdagen for mange højtuddannede.

Uddannelsen giver god mulighed for fordybelse og er ikke som STX plaget af mange C-niveau fag. Fysik B og kemi B er obligatoriske og hovedparten af eleverne forlader HTX med matematik på A-niveau. Der er således ikke behov for at skabe mere ambitiøse studieretninger.

HTX hører hjemme i et teknisk miljø

Et øget optag på HTX-uddannelsen vil utvivlsomt bidrage til at skabe et bedre match mellem studenternes kvalifikationer og de behov, der er i fremtidens væksterhverv. Det arbejder vi for.

Den geografiske spredning af HTX-uddannelserne kan dog være en barriere for dette. Det skyldes, at htx-uddannelserne er forankret på de tekniske erhvervsuddannelser og er afhængig af både værkstedsfaciliteter og den kultur, der skabes gennem den organisatoriske kobling til de praktiske fag og erhvervslivet.

I mange sammenhænge kan det dog give rigtig god mening at samle HTX- og HHX-uddannelser i samme campus. I det der både organisatorisk og didaktisk er en del fælles træk i uddannelserne. I en sådan campus dannelse kan det også være hensigtsmæssigt at have både STX- og erhvervsuddannelser.

Det bør i den forbindelse overvejes også at åbne for fælles studieretninger på tværs af HTX og HHX. Der er flere eksempler på HHX-elever, som har brugt produkter skabt af HTX-elever i teknikfaget som udgangspunkt for arbejdet med en business-plan. Denne synergi kunne formaliseres gennem fælles studieretninger.

Mulighed for mere faglig fordybelse

Selv om man, får en mere overskuelig uddannelse med færre mulige studieretninger, skal der også være mulighed for at udvikle HTX-uddannelsen, så den enkelte elevs engagement udnyttes bedre og uddannelsen bliver attraktiv for flere. Derfor skal det fremover være muligt at justere og udbyde enkelte nye fag på et højere niveau.

Design som omdrejningspunkt

Design er andet og mere end fortællingen om formgivning. Det er en arbejdsproces, som spiller en central rolle for ingeniører og andre, der skaber nye produkter. På HTX findes design allerede på C- og B- niveau, men bør også udbydes på A-niveau, så faget kan blive det

naturlige omdrejningspunkt for en studieretning. Med A-niveauet kan der skabes rum til øget fordybelse i teori, samt arbejde med fysiske modeller og computerbaseret skitsering.

En stærkere IT specialisering

Der findes allerede et stort antal studieretninger med en IT-vinkel. Man kunne imidlertid med fordel hæve ambitionsniveauet ved at styrke det tekniske element i faget IT og kommunikation samtidig med, at man åbner for at programmering også kan udbydes på B- og måske også A-niveau. Netop programmering er en interesse, som allerede i dag dyrkes passioneret af en lille gruppe HTX-elever. Der er al mulig grund til i højere grad at rykke det engagement ind på skolen. Det er godt for uddannelsen, men også for de uddannelsesmiljøer og arbejdspladser, som eleverne senere bevæger sig ind på.

Geovidenskab A

Faget geovidenskab A kører som forsøgsordning lige nu, og det er både populært og stærkt relevant i forhold til fremtidens klima, klimasikring, råstofudvinding og genbrug. Pensum fra fysik B er i høj grad indarbejdet i faget, der også giver adgang til samme uddannelser. Med dette fag har man med succes skabt et naturvidenskabeligt fag, der appellerer til elever, der både har den naturvidenskabelige interesse og en bredere samfundsmæssig interesse. Det vil være trist, hvis et meget vellykket forsøg ikke kan resultere i et permanent fag på grund af en dogmatisk holdning til studieretninger.